

התעללות בילדים ופעוטות בגנים - כיצד מתמודדים?

לצערנו תופעת ההתעללות בפעוטות וילדים בגנים ברחבי הארץ הולכת וגוברת בשנים האחרונות. לא מעט הורים חשים מפוחדים וחסרי אונים, בעיקר בשל חוסר היכולת לדעת מה קורה בגן בו נמצא ילדיהם והאם התופעה המטרידה מתרחשת גם שם. אי לכך, נשאלת השאלה, באילו דרכים חוקיות ניתן לנקוט בכדי לגלות האם ילדיכם מותקף או סובל מהתעללות והזנחה בגן הילדים? מהם העונשים הקבועים בחוק לגנות או סייעות שתקפו או התעללו בחסרי ישע תחת אחריותם? עו"ד אסף דוק מסביר.

אי ההאכלה, התעלמות מבכי, צרחות, איומים, מכות, והזנחה הם רק חלק מתמונות מזוויעות ובלתי נתפסות, שתועדו דרך מצלמות נסתרות ולא נסתרות, בתחקיר ששודר בערוץ 10 שהכה הדים על התעללות שמתרחשת בגנים לגיל הרך ברחבי הארץ. הורים לילדים הקטנים נחשפו לתמונות המגלמות את הסיט הגדול ביותר שלהם. התופעה מאופיינת בחוסר אונים משווע מצד ההורים שכן, פעוטות חסרי הישע, העוברים התעללות, נמצאים לא פעם בגילאים בהם אינם יכולים לספר, לשתף ולהעיד על מה קרה להם בגן.

מה דינה של גנות או סייעת המתעללת בפעוט חסר ישע?

סעיף 368 לחוק העונשין, קובע עד 5 שנות מאסר לתוקף קטין או חסר ישע וגורם לו חבלה של ממש. במקרה בו התוקף הינו אחראי על הקטין או חסר הישע - החוק קובע עד 7 שנות מאסר. במידה והחבלה שנגרמה לקטין או לחסר הישע היא חבלה חמורה, אזי דין התוקף יעמוד על עד **7 שנות מאסר**, ובמידה והתוקף הינו אחראי על אותו קטין או חסר ישע - עונשו יזנק לעד **9 שנות מאסר**.

כמו כן, סעיף 368 העוסק בעבירה של התעללות בקטינים וחסר ישע, קובע עונש של עד **7 שנות מאסר** לאדם שמבצע בקטין או חסר ישע מעשה של התעללות גופנית, נפשית או מינית. במקרה בו המתעלל היה אחראי על הקטין או חסר הישע - העונש יזנק לעד **9 שנות מאסר**. מכאן עולה, שהחוק רואה בחומרה רבה כל מעשה של התעללות בחסר ישע, במיוחד במצב בו המתעלל או התוקף אחראי על שלומו של אותו אדם.

ניתן לומר כי חומרת העונשים הקבועים בחוק משקפת את החומרה שמייחס המחוקק לעבירות של פגיעה בקטינים, והדבר כמובן משליך על חומרת המעשים המבוצעים בגנים ופעוטונים כלפי חסרי הישע הקטינים.

התעללות בגני ילדים - עד כמה התופעה שכיחה?

המציאות בישראל, בה צצים כפטריות לאחר הגשם אינספור פעוטונים וגנים פרטיים שאין עליהם לא פיקוח ולא השגחה, יש בה כדי לאפשר תופעה של התעללות בילדים ופעוטות חסרי ישע מבלי שהדבר יתגלה. בנוסף, השכר הנמוך שמשולם לגנות ולסייעות העובדות שעות ארוכות ואינטנסיביות ביותר - הן בגנים המפוקחים והן בלא מפוקחים - תורמים לפוטנציאל ההתעללות בגנים. ולבסוף, היחס הבעייתי בין מספר המטפלות למספר הילדים, אשר לא פעם נובע מהרצון לצמצם, לחסוך בהוצאות ולמקסם רווחים, גם מוסיף לסיר הלחץ שבו נמצאות המטפלות, אשר גורם לשחיקתן, התרופפות עצבן ולבסוף עלול להוביל לאיבוד עשתונות שהדרך ממנו עד להתעללות ופגיעה קשה בקטינים - היא קצרה. נשאלת השאלה, מה אם כן ניתן לעשות כדי לפקח על הגן שילדיכם נמצא בו, ולגלות האם מתרחשות בו תופעות פסולות?

אילו אמצעי פיקוח חוקיים עומדים לרשות ההורים, על הגנים בהם נמצאים ילדיהם?

לא אחת, צוות המטפלות מתוודך היטב לעשות "הצגה" להורים, על מה שמתחולל בגן. כך, תמונות

וסיפורים שכל הורה היה רוצה לשמוע הנוגעים בכיכול למצבו הבריאותי והנפשי הטובים של הילד, נועדו בכדי להסוות את מה שקורה "מאחורי הקלעים". וכך, בשעות שבהן אף הורה לא נמצא, גננות ומטפלות לעתים משתמשות באמצעים נוקשים ואף אלימים כדי לגרום לילד לאכול (או לחלופין להעניש אותו באי ההאכלה), לישון ולשתוק. לעיתים, האלימות וההזנחה שננקטים לא משאירים סימנים פיזיים וכך קשה לגלותם, אך בהחלט עלולים להותיר צלקות בנפש, ולהוביל לבעיות שונות בהתפתחות הילד וביטחונו בעולם. מה אם כן ניתן לעשות בכדי לגלות האם ילדך עובר התעללות בגן, מבלי להפר את החוק?

□ **לדבר עם שאר ההורים בגן:** במידה ואתם חושדים במשהו, כדאי שבשלב הראשון תבררו עם הורים אחרים שילדיהם נמצאים בגן או היו בגן, האם גם הם חושדים במשהו לא כשר קורה שם. התשובות שלהם, לכאן ולכאן, יהיה בהם בכדי להרגיע או לחלופין לחזק את החשדות שלכם, ולעודד אתכם להמשיך לחקור, את מה שקורה בגן.

□ **תחקור המטפלות:** בכל גן או בית ספר יש את "ההורה הנודניק", שלא מפסיק לתשאל, להתערב ולחקור כל דבר שקורה לילדיו. עבור הצוות, הורה כזה יכול להוות מטרד אמיתי, אמנם במידה וקיים חשד שהתנהלות הגן היא לא תקינה, ייתכן שאין מנוס מלהפנות שאלות מרובות לצוות הגן, להגיע בשעות לא צפויות, להתעקש להיכנס, ולעשות ככל הנדרש כדי להוציא כמה שיותר מידע מהמטפלות בגן. אמנם, עליכם לזכור זאת; הפניית שאלות ישירות מידי באופן תדיר עלולה להוביל לתגובות התגוננות מצד הצוות והנהלת הגן, שעלולה לכלול תיאום גרסאות, חשדנות, והסתרה מתוחכמת יותר של מה שקורה בגן. לכן, יש לדעת כיצד לשאול בחוכמה, בצורה עקיפה, ומהתשובות שניתנות לכם, לנסות לקרוא בין השורות. אמנם, אין דבר זה קל. ככל שצוות הגן יהיה מיומן יותר בהסתרה, כך תגלו פחות בדרך זו.

□ **שימוש במצלמות הגן:** שימו לב, בחלק מהגנים מותקנות מצלמות אבטחה, שמיועדות בדרך כלל עבור שימוש פנימי של הנהלת הגן. אמנם במידה וקיים בחוזה מול הגן סעיף המאפשר להורים לצפות בהקלטות המצלמות תחת נסיבות מסוימות, אזי השימוש בתמונות אלו יש בהן כדי לשפוך אור על המתחולל בין כתלי הגן. כמו כן, במידה וחשד ההורים ייפך למבוסס יותר, יצטברו עדויות ותוגש תלונה במשטרה, בהחלט ייתכן שבית המשפט יאפשר צפייה במצלמות האבטחה של המקום, גם אם הן לכאורה מצויות שם רק לצרכים פנימיים של הנהלה. אמנם עליכם לזכור: מצלמות אבטחה לא תמיד מכסות את כל פינות המבנה בו הן מותקנות, ולא אחת נותר בגן שטח מת שעשוי להוות בהחלט שטח בו מתקיימת התנהגות פסולה.

כל האמצעים שפורטו לעיל הם אמצעים חוקיים ולגיטימיים אולם הם מוגבלים ביעילותם. הנהלה אשר נחושה להסתיר התנהלות לא תקינה של הצוות, עשויה להיות מסוגלת להמשיך את ההתנהלות הקלוקלת, למרות חשדנות ההורים. לעיתים ההורים המודאגים עלולים להשתמש באמצעים לא כשרים, אך שדרכם גילו בכיכול על התעללות בילדיהם.

מצלמות נסתרות והקלטות - אמצעים שנויים במחלוקת מבחינה חוקית שהורים משתמשים בהם לגילוי התעללות בגן

בתחקיר שפורסם הופיעו תמונות והושמעו הקלטות של התעללות קשה בפעוטות ובילדים. חלק מאותן תמונות הושגו על ידי כך שלפעוטות הוצמדו מכשירי הקלטה וצילום, לריגול אחר הגננות. אמצעים אלו אכן חשפו את מעלליהן של המטפלות והובילו בחלק מהמקרים להגשת כתבי אישום, אמנם עליה וקוץ בא: מדובר באמצעים לא חוקיים להשגת ראיות, או לכל הפחות שנויים במחלוקת. על פי חוק האזנת סתר משנת תשל"ט, בגין הקלטת אדם אחר שלא כחוק הדין הוא עד **5 שנות מאסר**. [האזנת סתר שלא כדין](#), משמעותה, בהתאם לתיקונים שנערכו עקב חוק יסוד כבוד האדם וחירותו ודו"ח מבקר המדינה משנת 1991, הינה הקלטת אדם ללא הסכמתו, כאשר המקליט הוא לא חלק מהשיחה המתנהלת. כמו כן, על פי חוק הגנת הפרטיות, 1981, צילום אדם כשהוא מצוי ברשות היחיד, או התחקות אחרי אדם (לצלמו במכוון גם אם הוא ברשות הרבים) - דינם עד **5 שנות מאסר**.

יש לציין כי הקלטות בגני ילדים, כשיש חשד להתעללות, עוד לא הוסדר בחוק. אך בהתאם לחוק האזנת סתר זו פגיעה בפרטיות ובהתחשב בעובדה כי חלק מהגנים והמעונות לגיל הרך נמצאים בדירות של אדם פרטי, הסכנה, להורים שהתקינו מכשירי האזנה, להיות מואשמים בפלילים גדולה שבעתים. לכן, שימוש באמצעים של האזנות וצילומי סתר הינו בעייתי ביותר ויש להימנע ממנו, שכן לא רק שהמטפלת המתעללת עלולה לחמוק מאישום עקב כך שראיה שהושגה באמצעים לא כשרים תחשב כראיה לא קבילה, אלא גם המקליט או המצלם בסתר, עלול לעמוד לדין או להיתבע בגין ביצוע האזנת סתר או [הפרת חוק הגנת הפרטיות](#). יחד עם זאת, במקרים מסוימים, ההקלטה עשויה להיות קבילה בבית משפט במידה והיא הניבה

התעללות מילולית או פיזית בקטין.

חושד כי ילדך מותקף או סובל מהתעללות והזנחה בגן הילדים?

מערכת המשפט והאכיפה נותנים מענה משפטי ואכיפתי שיש בו כדי להרתיע בצורה חזקה ביותר, את אלו המעזים לתקוף קטינים וחסרי ישע הנתונים להשגחתם. החוק ובתי המשפט מחמירים ביותר עם מבצעי עבירות אלו, ושופטים לא מהססים לשלוח את המורשעים בהן לתקופות משמעותיות מאחורי סורג ובריח. לכן, במידה ואתה חושד כי ילדך מותקף או סובל מהתעללות או הזנחה בגן הילדים בו הוא שוהה, אל תהסס ותפנה באופן מיידי [לעורך דין פלילי](#) אשר ידע ליעץ לך כיצד להשיג את הראיות הדרושות כדי להוכיח את חשדותיך, וידע להציג את גרסתך בצורה המיטבית והאמינה ביותר, עד להשגת הרשעה ושליחת התוקף או המתעלל - אל בית הסוהר.

משרדנו מעניק מזה תקופה ארוכה ייעוץ וייצוג משפטי לנפגעי עבירה ובני משפחותיהם בעבירות תקיפה והתעללות בקטינים וחסרי ישע במסגרת הליכים פליליים וכן בתביעות אזרחיות לפיצוי כספי בגין הנזקים שנגרמו להם. במידה וילדך נפגע כתוצאה מהתעללות או אלימות שהופעלה כלפיו והנך רוצה לפעול במישור הפלילי נגד האדם שפגע בו או לתבוע ממנו פיצויים בגין הנזקים שגרם במעשיו, פנה/י ללא דיחוי להתייעצות עמנו בטלפון **052-6885006** או [השאר/י פרטים](#) ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{*:fast_contact}